

Carmen Prins

Carmens Kookpunt

FOODBLOGGER CARMEN KAN NIET VAN HET EILAND AF
VOORDAT DE DOOD VAN HAAR MOEDER IS OPGELOST

DE CRIME COMPAGNIE

1

Normaal gesproken doet de veerboot naar Terschelling er twee uur over. Maar dit was geen normale dag. Het was februari en er was windkracht acht voorspeld. Voor mijn gevoel stormde het al. Door de ruiten was niets te zien door het opspattende zoute water. De boot schommelde onaangenaam. Tassen vielen om, bestek schoof over de tafel en naast ons gleeed zelfs een heel blad met koffie en appeltaart op de grond.

Mick en Luuk, mijn tweeling van negen, leken van de deining weinig last te hebben. Ze vonden het volgens mij eigenlijk wel spannend. Slingerend door het gangpad waren ze al op zoek gegaan naar de zwemvesten, bleven tevergeefs over de ruit vegen om te zien of de golven al hoger werden, lieten weten dat ze het liefst met een helikopter van boord werden gehaald, om meteen daarna te vragen of ze geld konden krijgen voor snoep. Mij lukte het niet om zonder een wee gevoel in mijn maag langer dan een minuut op het scherm van mijn telefoon te kijken. Bezorgd bekeek ik het aantal views van mijn foodvlog. Verdorie. Weer minder. En een onaardig commentaar op de vervanging van suiker door kokos in de glutenvrije Amsterdam-cheesecake. Ik besloot meteen het nagerecht te schrappen voor mijn kookboek. Ik ben toch al niet zo van de zoetigheden.

‘Mam?’

‘Ja, Luuk.’

‘Ik ben nog niet misselijk, niet echt tenminste, maar ze zeggen

dat je beter iets gegeten kunt hebben als je moet kotsen.'

'En dat moeten dan zeker frites zijn?'

Uit de keuken dreef een opdringerige lucht van frituur onze kant op.

'Ja, bijvoorbeeld. Maar een frikandel vind ik ook lekker, hoor. Wat zit je trouwens aldoor om je heen te kijken? Zoek je iemand?'

Deed ik dat? Onwillekeurig keek ik opnieuw om me heen. Er was iets wat mijn aandacht had getrokken, eigenlijk al toen we op de kade stonden te wachten tot we de boot op mochten, ik wist alleen niet wat. 'Ik kijk of er ook iemand is die iets gezonds eet.'

'Nou, ik denk niet dat er hier veel mensen zijn die van jouw vlog eten.' Mick reikte over de tafel en trok met een verveeld gezicht het pak suikerarme haverkoeken naar zich toe. 'Of zoek je een man?' Het duurde zeker vijf minuten voordat de tweeling was uitgehikt van het lachen.

Opnieuw pakte ik mijn telefoon. Hoe kon ik ervoor zorgen dat mijn views groeiden? Was ik te oud? Vijfendertig plus was toch nog wel oké? Moest ik meer lachen? Of juist minder? De recepten waren ook niet ingewikkeld. Gezond en duurzaam. De naam van de vlog dan? Carmens Kookpunt sprak misschien niet genoeg aan. Kookpunt. Destijds leek de dubbele betekenis me grappig. Maar was het wel sexy, of zou Carmens Kitchen misschien beter zijn?

'Ben je nou alweer aan het werk?' Luuk zat zijn koek te verkruimelen. Zoals hij naar me keek, met die frons, zo keek zijn vader ook vaak op het eind van ons huwelijk. Verder leken mijn zoons trouwens uiterlijk niet erg op hun vader. Sluik blond haar, zachte ronde wangen. Mooie monden hadden ze ook, met lippen die later vast heel goed zouden kussen.

Ik veegde mezelf van het schermpje. 'Ik werken? Ben je gek. Het is toch vakantie?'

Omdat niemand vanwege veiligheidsredenen het dek op mocht, verveelden de kinderen zich. 'Zullen we een spelletje doen?'

Achter ons klonk een kreet, gerinkel van brekend glas, een vloek en toen kindergehuil. Ik keek om. En opeens zag ik hem. Of eigenlijk moet ik zeggen: herkende ik hem, want hij was al eerder mijn blikveld gepasseerd. Onze blikken botsten, ik forceerde een glimlach.

‘Jongens, ik moet even ergens naartoe.’

‘Je gaat toch niet kotsen, hè?’ hoorde ik nog achter me.

De aanwezigheid van mijn broertje daar op die veerboot veroorzaakte een moment kortsluiting in mijn hoofd. Ik had hem zo lang niet gezien. Waarom had mijn moeder niets gezegd? Waarom wist ik niet dat hij ook vandaag naar het eiland zou komen?

Jelle zat achter een blad met het typische veerbooteten. Frites, een hamburger, drie zakjes mayonaise en een biertje. Als dessert had hij een gevulde koek op het blad gelegd. Ik gruwde ervan.

‘Hoi,’ zei ik alsof ik net iets groots had doorgeslikt. En toen nog iets van ‘Jij gaat ook naar het eiland, wat toevallig.’

Jelle veegde zijn mond af met een papieren servetje. Onhandig stond hij op om mij te begroeten. Ik rook het bier in zijn adem terwijl zijn ongeschoren wang tegen de mijne schuurde. Hij ging zitten, pakte zijn burger om die vervolgens besluiteloos weer neer te leggen.

‘Eet gewoon, straks is het koud,’ zei ik vanuit een soort aangeboren beleefdheid. Ik wist niet of ik tegenover hem moest gaan zitten of terug moest gaan naar de tweeling. Ik probeerde naar buiten te kijken door de zoutaanslag op het raam. Aarzelend ging ik zitten. Wat als hij er meteen over zou beginnen? Dat ik hem nooit had opgezocht. Wat moest ik dan zeggen?

Maar Jelle zei: ‘Jij bent niets veranderd.’

Ik wilde dat ik hetzelfde kon zeggen, maar de zes jaar die Jelle en ik elkaar niet hadden gezien, hadden van mijn jongere broertje een vreemde gekneed, met rimpeltjes rond zijn ogen en groeven langs zijn mond. Met halflang, slecht geknipt haar dat hij achter zijn oren probeerde weg te strijken. Hij was nog magerder dan vroeger. Zijn kleren, die eruitzagen alsof hij erin sliep, hin-

gen om zijn puntige schouders en leken een hele maat te groot. Misschien had hij ze niet zelf gekocht. Maar het grootste verschil met vroeger was zijn blik. De blik van iemand die geen enkele illusie meer koestert. Die niets meer te verliezen heeft.

‘Je lijkt op pap.’ Ik schrok van mijn eigen woorden.

Hij glimlachte. ‘Jij op mamma.’

‘O, ja, vind je?’ Ik hield zielsveel van mijn moeder, maar of ik nou uiterlijk op haar wilde lijken... Als vlogger moest je er niet zo uitzien als je moeder. Ik deed juist erg mijn best om er anders uit te zien. Jeugdig. Trendy gekleed, in elk geval aan de bovenkant, die het meest in beeld kwam. Ik gaf een fortuin uit aan de kapper, zorgde dat er nooit donkere uitgroei te zien was. En ook de nagelstudio had een goede aan mij, want mijn vingers waren natuurlijk steeds te zien op de filmpjes die ik maakte van de gerechten. Ik zag Jelle ernaar kijken. De afdruk van mijn trouwring ging waarschijnlijk nooit meer weg.

‘Jij gaat ook naar Zeester?’ vroeg ik geheel overbodig. Natuurlijk ging Jelle naar Zeester. Waar zou hij anders heen gaan dan naar het huis van zijn moeder, ons familievakantiehuis.

Jelle prikte frieten aan zijn vork en schoof ze er weer af. ‘Ja, het moet er eens van komen.’

‘Dat zal niet makkelijk voor je zijn.’

Jelle haalde zijn schouders op. Toen gleed zijn blik langs mij heen, zijn gezicht lichtte op. ‘Zo mannen, wow, jullie zijn groot geworden.’

Mick en Luuk stonden aan ons tafeltje. Ze keken wantrouwend naar Jelle en toen naar het nog bijna volle bord patat.

‘Kennen jullie oom Jelle nog? Hij komt ook logeren. Is dat niet gezellig?’

Op geen van de vragen kwam een reactie. Mick en Luuk waren drie toen ze mijn broer voor de laatste keer zagen.

Luuk pulkte nerveus met zijn vingers aan de rand van de tafel. Zijn blik ging van mij naar Jelle en weer terug. De boot stampte en trilde.

‘Wij hebben voorjaarsvakantie en ik ben negen,’ zei Mick met luide stem. ‘Luuk ook. Wij zijn een tweeling namelijk.’

Jelle knikte, schoof zijn bord naar het midden van de tafel en gebaarde dat de jongens moesten gaan zitten. Dat ze er nog van moesten groeien, mompelde hij.

Mick en Luuk vielen op het eten aan alsof ze de hele dag nog niets gegeten hadden. Alle zakjes mayonaise werden leeg geknepen, de hamburger in stukken gescheurd, de koek in tweeën gebroken. Ik was blij toen de schranspartij voorbij was. Morgen maar een balansdag. Gelukkig zouden we ’s avonds kippensoep krijgen. Dat was traditie de eerste avond in Zeester. Mijn moeder nam er altijd de tijd voor om soep te maken. Zij deed al aan slow cooking toen de term nog moest worden uitgevonden. Misschien kon ik met mijn vlog meer die kant op? Terug in de tijd, familietradities, recepten van toen eten nog zichzelf mocht zijn? Het idee dat ik misschien iets te pakken had waar ik op door kon denken, monterde me een beetje op. Net als het zien van de Brandaris toen de veerboot de haven binnenliep. Ik was blij dat ik er was. Het leek of het weer met het uur slechter werd. De passagiers stonden samengedromd bij de uitgang. Mick en Luuk verdwenen in de drukte.

Jelle en ik gingen als een van de laatsten de trap af en over de loopplank. Ik haalde diep adem en rook de zilte lucht. Wolken joegen over onze hoofden, het wad was zo goed als onzichtbaar. Op de kade leek de wind van alle kanten tegelijk te komen. Hij rukte aan de vlaggen van de rederij en had de stoepborden van de fietsenverhuur omvergeduwd. De boot danste op het gitzwarte water en trok aan de trossen.

De jongens stonden bij de bagagekar. Ze ontfermden zich over onze koffer. Sinds vorig jaar waren ze dat ineens gaan doen; zware dingen voor me sjouwen. Maar alleen als ik er niet zelf om vroeg. Het moest duidelijk een gunst blijven. Jelle had alleen een tasje van een supermarkt bij zich. Toen hij zag dat ik ernaar keek, zei hij: ‘Ik ga morgen weer terug.’

‘Ach, wat jammer,’ mompelde ik huichelachtig.

Op de parkeerplaats overlegden we hoe we naar het huis van mijn moeder zouden gaan. Jelle wilde lopen, zo ver was het niet. Daar dacht ik anders over, het was een pokkeneind en misschien leuk op een zomerse dag, maar ik ging een elektrische auto huren. Alleen had ik die dan wel moeten reserveren. We liepen dus. Langs de vissersboten, de oude zeilschepen, het gele houten gebouwtje waar vroeger de reddingsboten van West-Terschelling lagen, met het terrein vol bakens en boeien in allerlei kleuren. In de verte zag ik scholeksters op een drooggevalen stukje wad. Mick en Luuk ploeterden voor ons uit en trokken manhaftig de rolkoffer achter zich aan. De wiertjes bonkten over de keitjes en stoeptegels.

Ondanks de kou en de ruwe overtocht kreeg ik een blij gevoel. Het gevoel dat ik altijd kreeg als ik hier was. Mijn hoofd werd helderder, mijn hart klopte opgewekter en aan de eindeloze grijsblauwe horizon leek alles weer mogelijk.

Als de wind de andere kant op had geblazen, dan hadden we het misschien niet gehoord, maar de wind blies onze kant wel op. Ik zag niet wie het was, toen ik een mannenstem hoorde roepen. ‘Moordenaars zijn hier niet welkom.’

2

Ik durfde niet naar Jelle te kijken. Vanuit mijn ooghoek zag ik zijn gebogen hoofd, maar dat kon ook te maken hebben met de wind. God, het begon gewoon weer van voren af aan. Ik keek nog een keer om me heen, maar behalve een groepje mensen met een rugzak, die ik herkende van de boot, zag ik niemand op straat. Geen eilanders in elk geval.

De voortuintjes met verroeste ankers, drijfhout en verbleekte vissersballen lagen er verlaten bij. Ik luisterde of er nog meer geroepen werd, maar ik hoorde alleen het gekrijs van meeuwen. De tweeling had er zo te zien niets van meegekregen. We gingen wat sneller lopen.

Jelle zweeg. De vlagerige wind sloeg de plastic tas tegen zijn knieën. Ik zweeg ook. Alles wat ik kon verzinnen om te zeggen, leek misplaatst. Hij was jaren weggeweest, ik had hem nooit opgezocht. Nu liep ik naast hem, maar de afstand tussen ons leek groter dan ooit. Jelle was een vreemde voor me geworden en ik waarschijnlijk ook voor hem.

Het opwaaiende zand deed pijn aan mijn gezicht. Jelle rolde zijn boodschappentas op en klemde die onder zijn oksel. Er zat niet veel in. Hij was van plan maar een dag te blijven, dus één schone onderbroek? Een paar sokken? Chocolaatjes voor mijn moeder?

Toen we halverwege langs een bushalte kwamen, besloot ik niet verder te lopen. Het was me te ver. Mick en Luuk keken me

dankbaar aan. Jelle ging zonder iets te zeggen akkoord. Gelukkig hoefden we niet lang te wachten.

We sloegen het pad naar de duinen in. Als je niet keek naar de huizen in de verte vond ik Zeester altijd net het kleine huis op de prairie, zoals het daar lag tussen de pollen helmgras en weerbarstige struikjes duindoorn en rozenbottel. Scherp afgetekend tegen de lucht vol jagende wolken en met een houten veranda op hoge poten in het mulle zand. De kinderen maakten er een huisje onder toen ze klein waren.

Mick en Luuk slaakten een vreugdekreet en lieten ter plekke de rolkoffer aan zijn lot over. Door de straffe wind reed hij uit zichzelf nog een stukje door voordat hij omviel. De jongens renden over het schelpenpad naar het huis, tikten op het raam, maakten een kommetje van hun handen en keken naar binnen. Tersluiks keek ik naar Jelle, maar ik zag geen enkele reactie op zijn gezicht. Hij liep naar de fiets van mijn moeder die naast het pad op de grond lag en zette de Gazelle overeind tegen het huis. Hij veegde zo zorgvuldig het zadel schoon dat het bijna leek alsof hij het streelde. Ik parkeerde de rolkoffer naast de veranda.

Het verbaasde me dat ik mijn moeder nog niet zag. Normaal gesproken luisterde ze naar de scheepshoorn van de veerboot. Drie stoten als de passagiers de kade op liepen. Mijn moeder behoorde tot het kamp van mensen die pro-scheepshoorn waren. Het tegenkamp bestond uit mensen die aan de Willem Barentszkade woonden en er genoeg van hadden om elke ochtend om zeven uur te worden wakker geblazen. Het toeterverbod was er gelukkig niet gekomen. De scheepshoorn had iets beloftevols. Hij hoorde bij deze haven. En hij zorgde ervoor dat mijn moeder dus al in de deuropening stond als wij het pad op kwamen, haar armen wijd open voor wie het eerst bij haar was. Misschien stond de wind verkeerd en had ze hem deze keer niet gehoord.

‘Oma is er niet,’ zei Luuk teleurgesteld.

‘Ik heb hartstikke dorst.’ Mick klonk meer verwijtend. Ze wa-

ren wel een tweeling, maar ze reageerden soms toch verschillend. ‘En het is ook retekoud. Oma! Oma! We zijn er!’ Hij rammelde aan de dichte deur. Voor ik iets kon zeggen, haalde Jelle een sleutel uit zijn zak. Je neemt je voor om nooit meer naar het eiland terug te keren, maar je bewaart wel een sleutel, hè, broertje?

Eenmaal binnen, zonder het geluid van de wind, leek het ineen doodstil. In de gang rook het naar kippensoep.

‘Mam, we zijn er,’ riep ik toch nog voor de zekerheid. Geen antwoord, mijn moeder was er niet, maar voor de soep had ze wel gezorgd dus ze zou zo wel thuiskomen. ‘Voeten veggen!’ riep ik de jongens tevergeefs na toen ze zich langs ons wurmden. Ik zag dat Jelle gehoorzaam zijn schoenen begon te veggen alsof het commando hem gold. We hingen onze jassen op en ik probeerde in de spiegel naast de kapstok mijn haar te fatsoeneren dat heel gek zat. De spiegel hing te laag. Ik moest een beetje door mijn knieën zakken om mijn hele gezicht te kunnen zien. Niet dat ik zo lang ben, maar mijn moeder is klein. Boven mijn hoofd hoorde ik de jongens heen en weer rennen. ‘Hé, doe eens rustig!’ Waarom kunnen jongens toch nooit iets zachtjes doen?

In de woonkamer hing versiering. Er was een guirlande opgehangen waarop WELKOM THUIS stond. ‘Wat lief,’ zei ik meer tegen de kamer dan tegen Jelle, me opnieuw afvragend waarom ik hier niets van wist. Mamma en ik belden elkaar wekelijks. Dat we in de voorjaarsvakantie kwamen logeren, was inmiddels vaste prik. Was ze bang dat ik niet had willen komen, als ze had gezegd dat Jelle ook kwam? Nou ja, eerlijk gezegd moest ik bekennen dat dat zomaar het geval had kunnen zijn, maar toch.

Mijn broer stond naast me en keek ook rond. Met de klok mee ging zijn blik systematisch door de kamer. ‘Er is weinig veranderd,’ stelde hij vast.

Nee, er was inderdaad weinig veranderd in al die jaren, dat maakte het ook zo heerlijk rustgevend om hier te zijn. Er was een zithoek met gebloemde banken en een oude leren relaxstoel, een foeilelijke maar oersterke eiken salontafel, een televisie. Er was

een buffet, een kastje met boeken en spelletjes met een zitzak ervoor waar de kinderen om vochten sinds ze er niet meer met z'n tweeën tegelijk op pasten. In de hoek van de kamer stond onder de wenteltrap nog steeds een kattenmand, hoewel mijn moeder al jaren geen kat meer had. Door de terrasdeuren zag ik dat het tuinmeubilair was omgewaaid en in een rommelige hoop tegen de rand van de veranda lag. Onder de deuren was wat zand naar binnen gewaaid.

'Kopje thee dan maar?' Zonder een antwoord af te wachten, liep ik naar de keuken.

Mijn eigen keuken is klein, maar praktisch. Alles heeft een logische plek en vanwege mijn kookvlogs is die natuurlijk altijd opgeruimd. De keuken van mijn moeder is groter met een witgeverfd balkenplafond waaraan overal keukengerei hangt, van een snijboenenmolen die niemand meer gebruikt tot de antiaanbakpannen en siliconen pannenlappen die ik haar door de jaren heen met Sinterklaas heb gegeven. Het aanrecht was meestal rommelig, de planken overvol. Mijn moeder was altijd bang dat ze zou vergeten wat ze in huis had als ze het niet zag staan. Er stond een tafel met een allegaartje van stoelen eromheen. Een echte plattelandskeuken, op de Amerikaanse koelkast na, een enorme sta-in-de-weg, maar geliefd bij iedereen vanwege de ijsblokjesmachine.

Ik pakte de waterkoker om die te vullen. Het was warm in de keuken. Opeens zag ik vanuit mijn ooghoek iets wat niet in het beeld thuishoorde. Ik boog me naar voren. Met een klap viel de waterkoker in de gootsteen.

Het eerste wat ik zag, waren haar voeten. Voeten in grijze schapenwollen sloffen. Mamma lag schuin op haar zij. Haar rok was een beetje omhooggekropen en haar benen, in een dikke panty gestoken, lagen gebogen onder haar. De bovenkant van haar lichaam ging schuil achter de grote Amerikaanse koelkast, maar ik zag genoeg om te weten dat er iets niet in de haak was. Ze lag zo stil. Veel te stil.

‘Mamma,’ hoorde ik mezelf fluisteren. ‘Mamma toch.’ Ik stond als aan de grond genageld. En toen schreeuwde ik. ‘Jelle! Jel, Kom! Vlug!’

In plaats van mijn broer kwam Luuk aanlopen. Hij schoot de keuken in voordat ik iets kon doen en ging voor mij staan. Boos gebarend begon hij: ‘Mam, Mick wil ineens in het andere bed, hij zegt dat in het zijne al iemand heeft geslapen. Maar...’

‘Weg, weg,’ snauwde ik tegen hem. ‘Ga weg, Lucas. En neem je broertje mee. Doe wat ik zeg. Nu!’

Luuk volgde mijn blik en keek toch om. Hij deinsde terug in de richting van de deur.

‘Wat is er met oma?’ vroeg hij. Zijn ogen werden groot en donker van angst. Mick wrong zich al langs zijn broertje en bleef toen ook stokstijf staan.

‘Dat weet ik niet. Ik weet het niet,’ bracht ik uit. Ik ging voor hen staan en trok hun hoofden beschermend tegen me aan. ‘We moeten de dokter bellen. Jullie kunnen beter niet kijken. Oom Jelle gaat de dokter bellen. Waar is oom Jelle? Zeg dat hij... Ga naar boven, ga naar jullie kamer.’ Voor één keer deden ze zonder protest wat ik ze vroeg. Ik hoorde ze mijn broer roepen.

Trillend liep ik de keuken weer in en dwong mezelf om de hoek van de koelkast te kijken. Ik verwachtte het wasachtige uiterlijk van iemand die al even dood is. Ik dacht aan een hartaanval, een beroerte. Ik hoopte dat ze haar ogen dicht zou hebben. Dat ze me niet vanuit de dood zou aankijken, maar wat ik te zien kreeg, was nog erger dan ik vreesde. Ik zal het zo lang ik leef nooit meer vergeten. Mijn moeder, mijn lieve, lieve moeder, lag met haar hoofd in een onnatuurlijke knik tegen de radiator. Alsof ze er tegenaan gezeten had en naar beneden was gegleden. Naast haar lagen een heleboel medicijnenstrips en -potjes. Om haar hoofd zat een plastic zak. Mijn moeder had alle zuurstof ingeademd die er in de zak zat. Het plastic was vacuüm getrokken en stond hol naar binnen in haar opengesperde mond.